

SZAKDOLGOZAT

SIMON GÁBOR

Gyermek kultúra MA

MATE Kaposvári Campus

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Neveléstudományi intézet

Szakdidaktikai Tanszék

Gyermek kultúra MA

Élményalapú tanulási módszerek

A múzeumpedagógia bevonása az iskolai tanulási folyamatokba

Konzulens: Dr. Schlichter-Takács Anett
egyetemi docens

Készítette: **Simon Gábor**
Neptun kód
Levelező tagozat

Intézet/Tanszék: Neveléstudományi Intézet
Szakdidaktikai Tanszék

MATE Kaposvári Campus

2024

Tartalom

Bevezetés.....	4
I. Élményalapú tanulás – élményen alapuló tanulási módszerek	5
II. Múzeumpedagógia	6
II. 1. A múzeumpedagógia fogalma.....	6
II.2. Múzeumi tanulás	7
II. 3. A múzeumi tanulás eredményei a kutatások tükrében	8
III. Vizsgálati anyag és módszerek	10
III. 1. Élményalapú módszerek az oktatásban – kérdőíves vizsgálat.....	10
III. 2. Múzeumpedagógia beépítése az oktatási folyamatba – terepmunka, saját tervezésű múzeumpedagógiai foglalkozás	29
Összegzés	46
Irodalomjegyzék	48
Mellékletek	51
1. sz. melléklet: Hallgatói nyilatkozat.....	51
2. sz. melléklet: Oktatói nyilatkozat	52

Bevezetés

A 21. századi gyermekek mások. A Z és Alfa generációk gyermekei megváltozott igényekkel, különböző képességekkel kerülnek be az intézményes nevelés rendszerébe, mint a korábbi generációk képviselői. Az új generációkat már másképp kell tanítani-nevelni, igénylik az interaktivitást, a sokszínűséget, a technológiák alkalmazását. Akkor lehet eredményes a tanításuk, ha bevonjuk őket a döntéshozatalba, sok visszajelzést adunk, hagyjuk, hogy kipróbálják, maguk csinálják, ők alakíthassák a munka tárgyát, pedagógusként használjuk és hagyjuk használni az IKT eszközöket, a vizualitásra, interaktivitásra építünk (Józsa-Papp és Csajka, 2021; Csajka és Csimáné, 2019).

Kollégiumi nevelőtanárként magam is nap mint nap szembesülök az új kihívásokkal. Látom, hogy nagy szükség van a folyamatos megújulásra, új nevelési, tanítási, tanulási módszerek megismerésére és gyakorlati alkalmazására. Hiszek abban, hogy a játék és élményalapú tanulás az egyik kulcselem a Z és Alfa generációk tanításában.

A kutatás célja

Kutatásom célja, hogy vizsgáljam a pedagógusok által használt élményalapú tanítási módszereket, a múzeumpedagógia beépíthetőségét az iskolai oktatási folyamatba.

Kutatási kérdések

Főbb kutatási kérdéseim:

- Milyen gyakran alkalmaznak a pedagógusok óráikon élményalapú tanítási módszereket, melyek ezek?
- Milyen gyakorisággal és mely tantárgyak keretében viszik a pedagógusok a csoportjait múzeumokba.
- Hogyan segítheti az iskolai tanulást a múzeumpedagógia?

Kutatási módszerek

A szakirodalmak tanulmányozása mellett kvalitatív és kvantitatív módszereket egyaránt alkalmaztam. Kérdőíves felmérést végeztem, fókuszcsoportos beszélgetéseket folytattam és terepmunka során a Szennai Skanzenben megismertem a múzeumi tanulás iskolai oktatást támogató lehetőségeit, saját tervezésű múzeumpedagógiai foglalkozás keretében a gyakorlatban is kipróbáltam a múzeumpedagógia alkalmazását.

I. Élményalapú tanulás – élményen alapuló tanulási módszerek

A reformpedagógiai gondolatok követői már a 20. század elején megfogalmazták, hogy az életkorukból adódóan cselekedni, játszani vágyó aktív gyermekeket hosszú ideig tartó folyamatos odafigyelésre ösztönözni komoly módszertani felkészültséget kíván. Esetükben a gyermek- és tevékenységközpontú, az élményalapú oktatás-nevelés, a pozitív fegyelmezés lehet a megoldás (Józsa-Papp és Csajka, 2021).

Csikszentmihályi (2013) flow-elméletében a „képes vagyok”, az „én csinálom” élményének jelentőségét hangsúlyozta. Elmélete szerint a személyes megtapasztaláson és saját élményeken alapuló tevékenységekben a flow egy olyan tudatállapot, amely során az egyén oly mértékig átadja magát a cselekvésnek, hogy közben háttérbe szorul a külvilág, miközben pozitív élményt tapasztal és folyamatosan fejlődik, tanul.

Az élményalapú tanulásra építő módszerek a közvetlen tapasztalat tanító erejét használják fel és a szubjektív megélés feldolgozásával teszik az élményeket, a tanulás folyamatát maradandóvá (Józsa-Papp és Csajka, 2021).

Az élményalapú pedagógia gyökerei sokféle nevelési mozgalomban megtalálhatók, mint az élménypedagógia, az outdoor nevelés, a kalandpedagógia, a játékpédagógia, a tudatos pedagógia, az emberközpontú pedagógia, a szabadidőpedagógia, az interkulturális nevelés, a tanítási dráma, a kooperatív tanulás, a projekt módszer, a felfedezéssel tanulás, a művészeti nevelés, a médiapedagógia vagy akár a múzeumpedagógia (Mészáros és Vass, 2023; Józsa-Papp és Csajka, 2021).

A tanulás holisztikus megközelítése a tanulás kreatív, kognitív, szociális és érzelmi aspektusát emeli ki, melyek a 4C (Connect, Construct, Contemplate, Continue) elvére épülve elősegítik a tananyag mélyebb beépülését, a képességfejlesztést (Nárai, 2021). Legyen szó a fenti módszerek bármelyikéről lényegük, hogy a tanulókat aktiváló és interaktivitásra készítő, kreatív szemléletű, komplex ismeretátadás és készségfejlesztés történik alkalmazásuk során.

Kolosai az élményalapú módszereket sikeralapú módszereknek is nevezi, hiszen legtöbbjük sikerélményt ad a gyermekeknek, fiataloknak, mely által a tanuláshoz, iskolához való viszonyulás is kedvező irányba alakítható (Nárai, 2021). Sikerélményekhez juttat(hat)ják a kevésbé jó képességű gyermekeket is, eredményesebbek lehetnek a hátrányos helyzetű tanulók számára is (Nárai 2021).

II. Múzeumpedagógia

II. 1. A múzeumpedagógia fogalma

A múzeumok pedagógiai hasznosításáról John Dewey írt első ízben Az iskola és a társadalom című munkájában 1912-ben. Fontosnak tartja a múzeumok szerepét az ismeretközvetítésben, ahol a gyűjteményen, a tárgyakon keresztül, tapasztalati úton, gyakorlati tevékenységek végzése közben tanulnak a gyerekek (Schlichter-Takács és Csimáné, 2023). Ezen összetevők ma is lényegesek a múzeumpedagógia gyakorlatában.

A múzeumpedagógia mai definíciójának kialakulásához hosszú út vezetett, ami a rá vonatkozó megnevezések gazdagságában is megmutatkozik, mind a szakmai közbeszédben, mind a tudományos publikációkban számos elnevezés van használatban, mint kreatív foglalkozás, múzeumi közművelődés, múzeumi népművelés, múzeumi mediáció, múzeumi közönségkapcsolatok, múzeumandragógia, felnőtt-múzeumpedagógia, múzeumi gerontagógia, múzeumi tanulás (Bárd, 2015; Shlichter-Takács és Csimáné, 2023).

Egy korai meghatározásban a „*múzeumpedagógia legfontosabb célja a tárgyi és személynél tartalmak élményszerű megismertetése, közvetítése és a múzeumlátogatóvá nevelés. Feladata: az iskolán kívüli oktató-nevelő munka megvalósítása, koordinálása, dokumentálása; a különböző célcsoportokhoz igazodó differenciált didaktikai módszerek kidolgozása; az új és régi látogatók figyelmének felkeltése, és aktív résztvevővé nevelése; az életkori sajátosságokat figyelembe vevő programok szervezése; kiadványok szerkesztése.*” (Kóczyánné Szentpéteri, 2002, 15-16.)

Egy másik megfogalmazásban a múzeumpedagógia egy olyan eszköz, mely által a gyerekek a játék során formálják esztétikai, tárgyi, viselkedési kultúrájukat, identitásukat, megtanulják a múzeumi viselkedés szabályait, megismerik különböző korok művészetét, épületeit, tárgyi világát (Hajnal idézi Schlichter-Takács és Csimáné, 2023).

Aktuálisan a szórakozva tanulás elvén alapuló pedagógiai módszertan, mely a tapasztalati tanulást, a komplexitás elveit előtérbe helyezve közvetíti a múzeumi tartalmakat egy-egy célcsoport életkori sajátosságait szem előtt tartva (Schlichter-Takács és Csimáné, 2023). Alapvető szemlélete a konstruktivizmus, beilleszthető a köznevelés tartalmi keretébe, adaptív módszertan és élményszerűség jellemzi. A múzeumi programok során tárgyalható, tevékenységet, mozgásos feladatokat végeznek a résztvevők, e hagyományos alkotóelemeket pedig jól

kiegészítik az IKT eszközök révén végzett digitális múzeumi fejlesztések (Schlichter-Takács és Csimáné, 2023).

II.2. Múzeumi tanulás

Barry Lord (2007, p. 17 idézi Fogelné Pálos és Schlichter-Takács, 2023) szerint a múzeumi tanulás „egy olyan informális, önkéntes környezetben szerzett transzformatív, affektív tapasztalat, melyben új attitűdöket, érdeklődéseket, értékeléseket, meggyőződéseket vagy értékeket fejlesztünk ki.”

Milutinović (2010) szerint a múzeumi tanulás az ismert és az ismeretlen közötti kapcsolat létrehozása, saját élmények szerzése valós tárgyak megfigyelésével és manipulálásával és valós jelenségek megtapasztalása (Schlichter-Takács és Csimáné, 2023).

A múzeumi tanulás több, mint pusztán tudományos ismeretátadás, részét képezi a kultúrának, a gyermekkultúrának (Pál, 2021).

A múzeumi környezet eltér a jól megszokott iskolai közegtől, ezáltal a múzeumi tanulás kiszámíthatatlanabb lesz, mint az iskolai tanulási folyamat, nagyobb szerephez jut benne az egyéni irányítás, „nyílt végű” tanulási folyamatot eredményez, komplexebb, változatosabb válaszreakciókat inspirál (Hooper-Greenhill, 2007).

A múzeumi tanulás legfőbb jellemzői:

- alkalomszerű
- különleges környezetben zajlik
- több érzékszerv bevonásával hat a résztvevőkre
- a kooperatív módszerek alkalmazását preferálja
- felfedezésen, tapasztalatszerzésen alapul
- a résztvevők saját tanulási stílusuk szerint, saját tempóban tudnak haladni
- komplex /több tantárgy bekapcsolását teszi lehetővé
- nincs iskolai értékelés (Fogelné-Pálos és Schlichter-Takács, 2023; Schlichter-Takács és Csimáné, 2023; Takács, 2013; Németh, 2009).

Az utóbbi két évtizedben a múzeumi tanulás átformálódott, korszerűsödött, az új főként digitális technológiák bevonásával (Pavlovic, 2021), melyek múzeumi hasznosítása több irányba fejlődött (katalogizálás, egyszerűbb tartalomkeresés, vezeték nélküli eszközök, virtuális múzeumok, virtuális valóság) (Pavlovic, 2021). A világ vezető múzeumainak különféle tevékenységeiben hihetetlenül megnőtt a digitális technológiák alkalmazása, mind a múzeumi helyszíneken, digitális interaktív anyagok formájában, mind online, egyre népszerűbb weboldalak létrehozásával (Hawkey, 2004).

II. 3. A múzeumi tanulás eredményei a kutatások tükrében

Bamberger, Yael és Tali Tal (2006) a kontextuális tanulási folyamatot vizsgálták természettudománnyal foglalkozó múzeumokban tartott tanórák kapcsán. Feltételezésük alapján a múzeumban tartott óra különbözik az osztálytermi tanulástól, a múzeumi (szabad) tanulás hozzájárul a tapasztalati tanulás hatékonyságához. Kutatásukban 750 diákot vizsgáltak, akik 4 múzeumot látogattak. Módszereik a megfigyelés, interjúk és múzeumi munkalapok kitöltetése a tanulókkal. Kutatásuk középpontjában a választási szabadság állt. Eredményeik rámutattak arra, hogy sem a semmi választási lehetőség, sem a teljes szabadság nem megfelelő tanulási környezet: kell egy minimális keret a múzeumi órának, ami segíti a tanulási folyamatot, és mélyebb hatást gyakorol rá (Dominek, 2018).

Walter és Takács (2011) szintén természettudományi kiállításban vizsgálta, mennyit tanul egy általános iskolás osztály múzeumi környezetben. A vizsgálatban részt vevő 21 8-9 éves gyermek múzeumpedagógusok (kaposvári Rippl-Rónai Múzeum) segítségével dolgozta fel a megtanulandó tananyagot. A vizsgálat módszere a fókuszcsoporthoz tartozó interjú, melyet a múzeumi foglalkozás előtt és után is megcsináltak a kutatók a gyerekekkel. A csoport kiválasztása véletlenszerűen zajlott. Az interjúk során a gyerekek előzetes tudását, majd az elsajátított tudás szintjét, múzeumi attitűdjeit vizsgálták. Megállapították, hogy ismereteik minőségileg és mennyiségileg is bővültek, attitűdjük pozitív irányba változott.

Lacoe és társai (2020) egy múzeumi alapú oktatási program tanulmányi és magatartási eredményekre gyakorolt rövid és hosszú távú hatásait vizsgálták harmadik, negyedik és ötödik osztályos diákok esetében longitudinális kutatásukban, kontrollcsoportokkal. Adataik rövid távon mind a teszteredményekben (tudásmérésekben), mind a résztvevők viselkedésében a program pozitív hatásait mutatták. Hosszú távon ugyanakkor a program nem bizonyult eredményesnek.

Egy ausztrál múzeum két óvodáskorúaknak (4-5 évesek) szóló oktatási programját vizsgálták Young és munkatársai (2021). Az egyik programot a múzeumban, a másikat óvodai környezetben múzeumi tárgyakkal bonyolították le. A vizsgálatban 296 gyermek vett részt. A vizsgálat célja az volt, hogy összehasonlítsák, hogyan, mennyire hatékonyan támogatják a helyszíni és múzeumi programok a fogalmi, nyelvi és írásbeli tanulást. A módszerek: előzetes és utólagos felmérések, interjúk, megfigyelés. Az eredmények alapján elmondható, hogy mindkét program ösztönözte a gyermekek tapasztalatainak feltárását, illetve kiterjesztését, tartós lehetőségeket teremtetett a tanulásra (Fogelné és Schlichter-Takács, 2023).

Lester és társai (2023) új szavakat tanítottak hagyományos tantermi, múzeumi forrásokkal ellátott osztálytermi és múzeumi helyszíneken négy-ötéves gyermekek számára (81 fiú, 71 lány). Azt vizsgálták, hogy a környezet, amelyben a gyerekek az új kifejezéseket tanulják befolyásolja-e azt, hogy mennyire sikeresen tudják megtartani és felidézni az újonnan tanult szavakat.

A vizsgálat az osztálytermükben múzeumi források felhasználásával tanított gyerekek eredményességét igazolta, mivel ők szignifikánsan több helyes választ adtak, mint a múzeumban vagy az osztálytermükben osztálytermi eszközökkel tanított társaik. Az osztálytermi oktatásban a múzeumi tárgyak a gyerekek kezében nagyobbak és dominánsabbak, legalábbis annak tűnnek, mint bármely más tárgy az ismert környezetükben, így az osztálytermi erőforrásokhoz képest könnyítik a tanulást. A múzeum kiállításai a céltárgyak mellett a céltárgyak több példányát és más rovarokat is tartalmaztak, melyek vizuálisan túlságosan elvonhatták a figyelmet, megnehezítve a gyerekek számára a célszókinccs-elemek elsajátítását. A gyerekek tekintélyes időt tölthettek azzal, hogy foglalkozzanak ezekkel a nem elsajátítandó célelemekkel, ezáltal kevesebb időt töltöttek a célelemek elsajátításával. Miközben a gyerekeket az osztályteremben múzeumi eszközökkel tanították, több (kettő-három) példátartat mutattak be nekik a megtanulandó rovarokból, de más versenytárs elemet nem mutattak be. Ezért a gyerekek a vizsgált esetben nagyobb előnyt kovácsolhattak az egyszerűsített osztálytermi tanulási környezetből, mint a múzeumi helyszínen. Lester és társainak (2023) vizsgálata a „böröndmúzeumok” használhatóságát domborítja ki, s alátámasztja a köznevelési és közoktatási intézmények és múzeumok közötti együttműködések fontosságát.

Az ismertetett kutatások és egyéni benyomásaim is rávilágítanak arra, hogy a múzeumi környezet, a múzeumokban zajló tanulási szituációk megtámogathatják, eredményesebbé tehetik az iskolai tanulást.

III. Vizsgálati anyag és módszerek

A szakdolgozat fókuszában az élményalapú oktatási módszerek iskolai alkalmazása és a múzeumi környezet iskolai hasznosíthatósága áll, melyet az alábbi eszközökkel vizsgáltam:

- pedagógusok által kitöltött kérdőívek,
- saját tervezésű múzeumpedagógiai foglalkozáson részt vett diákokkal fókuszcsoporthoz beszélgetések,
- dolgozatíró általi megfigyelés, terepmunka.

III. 1. Élményalapú módszerek az oktatásban – kérdőíves vizsgálat

17 kérdésből álló online kérdőívet készítettem, négy nyitott tizenhárom zárt kérdéssel. A megkérdezések elektronikusan történtek. A célcsoport általános és középiskolai pedagógusok. A mintavétel véletlenszerű volt. Első körben iskolai kollégáimnak, ismerős pedagógusoknak küldtem el a kérdőívet. Megkerestem a Kaposvári Tankerületi Központot is. Online csatornákon elküldtem pedagóguscsoportoknak is. Végző eredményként 88 db kitöltött kérdőív érkezett vissza, mely minta ugyan nem reprezentatív és messzemenő következtetések levonására sem alkalmas, de munkám szempontjából értékelhető adatokkal szolgált. A Mintavételi csoport 91,6%-a nő, 8,4%-a férfi. Területi megoszlás alapján 1 fővárosi, 39 megyeszékhelyen élő, 35 városban és 32 faluban tanító pedagógus.

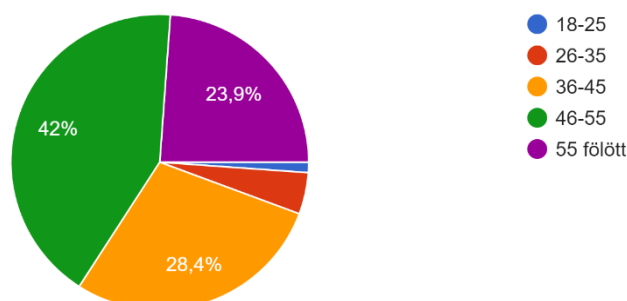
A Google Forms-ban szerkesztett kérdéssorok kiküldésével legfőbb célom az volt, hogy a visszaküldött válaszok alapján felmérjem és vizsgáljam, hogy:

- A kérdőívet kitöltő pedagógusok milyen élményalapú tanítási módszereket alkalmaznak óráikon?
- Milyen gyakorisággal?
- Milyen gyakorisággal és mely tantárgyak keretében viszik a pedagógusok a csoportjait múzeumokba?
- Alkalmazzák, beépítik-e a múzeumpedagógia adta lehetőségeket az oktatási folyamatba?
- Hogyan segítheti a múzeumpedagógia az iskolai tanulást?

III:1. 1. A pedagógusok alapadatainak jellemzése

1. ábra: A válaszadók életkor szerinti megoszlása (88 válaszadó)

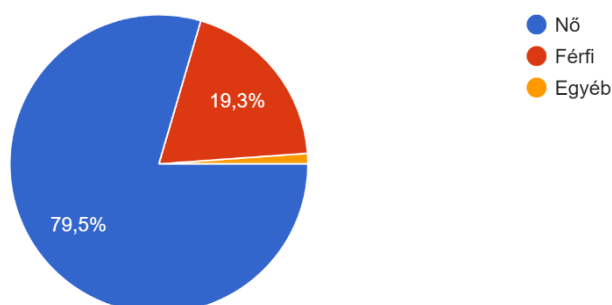
(Forrás: Saját szerkesztés)

A válaszadók 1,1%-a 18-25 év, 4,5%-a 26-35 év, 23,9%-a, mintegy 21 fő, 55 év feletti, 28,4%-a 36-45 év, és 42%, a válaszadók legnagyobb arányú csoportja, mintegy 37 fő, 46-55 év közötti. Ha összeadjuk a 46-55 éves és az 55 év feletti válaszadókat, akkor a válaszadók több mint 65%-a (42% + 23,9%) középkorú vagy idősebb. Ez arra is utalhatna, hogy a kérdőív vagy a vizsgált téma inkább az idősebb generáció számára releváns. A fiatalabb válaszadók (18-25 és 26-35 év közöttiek), valamint a 36-45 évesek együtt, összesen a válaszadók kevesebb, mint 35%-át teszik ki. Ez azt is jelentheti, hogy ezek a korosztályok kevésbé vettek részt a felmérésben, ami jelezheti, hogy az ő figyelmüket kevésbé keltette fel a kérdőív témája, esetleg kevésbé jutott el hozzájuk.

2. ábra: A válaszadók nemek szerinti megoszlása (88 válaszadó)

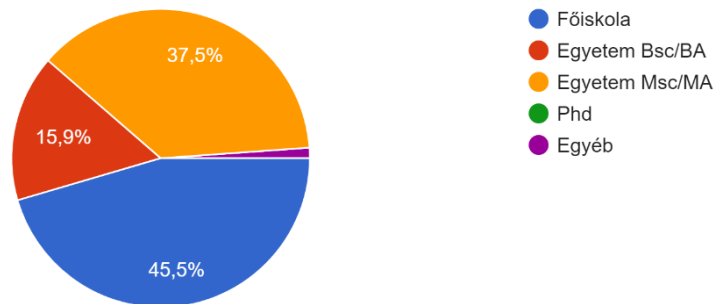
(Forrás: Saját szerkesztés)

A nemek szerinti arányok alapján, a válaszadók 79,5%-a nő, 19,3%-a férfi, egyéb 1,2%. Az eredmények szerint a nők létszáma 4-szerese a férfiakéhoz képest.

3. ábra: A válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége (88 válaszadó)

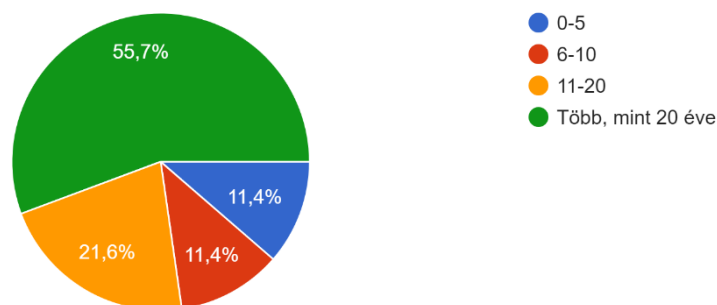
(Forrás: Saját szerkesztés)

A válaszadók majdnem fele 45,5%-a rendelkezik főiskolai végzettséggel. Ez azt jelzi, hogy a kérdőívet kitöltők többsége inkább gyakorlatorientált oktatásban vett részt, ahol a főiskolai diploma volt a legmagasabb elért végzettségük. 37,5%-a rendelkezik egyetemi Msc vagy MA diplomával, 15,9%-a rendelkezik egyetemi Bsc vagy BA diplomával. A főiskolai és egyetemi Msc, MA diplomák együttesen a válaszadók több mint 80%-át teszik ki (45,5% + 37,5). Egyéb végzettség, 1,1%, ami 1 főt takar.

4. ábra: Hány éve van a pedagógus szakmában? (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

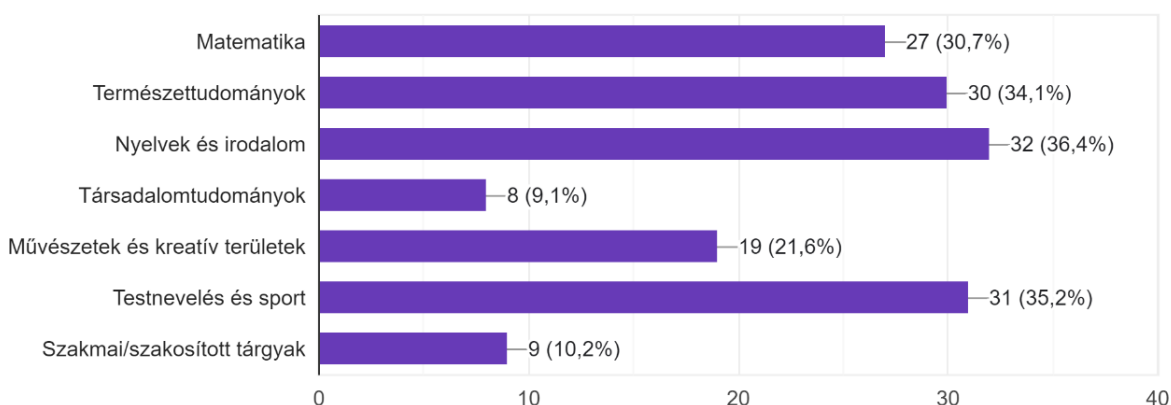

A feldolgozás során 11,4%, 10 fő 0-5 éve, szintén 11,4%. Az új belépők és a közepes tapasztalatúak (0-10 év tapasztalat) aránya megegyezik, mindkét csoport 11,4%-ot képvisel. 10 fő 6-10 év közötti tapasztalattal rendelkezik. 21,6%, 19 fő 11-20 éve van a pályán.

Megállapítható, hogy a válaszadók többsége, több mint a fele, 49 fő (55,7%), jelentős tapasztalattal rendelkezik, hiszen több mint 20 éve dolgozik az oktatásban. Eredményként látható az is, hogy 78 fő már több mint 6 éve dolgozik az oktatásban, tehát a kitöltők többségükben nem pályakezdők, hanem gyakorlati tapasztalatokkal rendelkező pedagógusok. Ez feltételezheti azt is, hogy ők többfajta módszert kipróbáltak, alkalmaznak, köztük az élményalapú oktatást is.

5. ábra: Milyen tantárgyat tanít? (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

A tanított tantárgyak felmérésénél az eredmény, (a válaszok száma és százalékos aránya, rangsorolva) a következő:

1. Nyelvek és irodalom (36,4% - 32 válasz)
2. Testnevelés és sport (35,2% - 31 válasz)
3. Természettudományok (34,1% - 30 válasz)
4. Matematika (30,7% - 27 válasz)
5. Művészetek és kreatív területek (21,6% - 19 válasz)
6. Szakmai, szakspecifikus tantárgyak (10,2% - 9 válasz)
7. Társadalomtudományok (9,1% - 8 válasz)

III.1. 2. Az kérdőívek élményalapú oktatási módszerek iskolai alkalmazására és a múzeumi környezet iskolai hasznosíthatóságára vonatkozó kérdéseinek elemzése-értékelése

Arra a kérdésre, hogy **Milyen módszereket alkalmaz?** 73 válasz érkezett, ez a válaszadók kb. 83%, nem válaszolt 15 fő, ez kb. 17%. A válaszadók által leggyakrabban említett módszerek:

- Kooperatív tanulás: 16 említés
- Projekt módszer: 15 említés
- Játékos tanulás/játék: 14 említés
- IKT eszközök/digitális oktatás: 11 említés
- Drámapedagógia: 9 említés
- Felfedezéssel tanulás: 9 említés

Közepesen említett módszerek:

- Szemléltetés: 5 említés
- Múzeumpedagógia/múzeumlátogatás: 5 említés
- Szerepjáték: 5 említés
- Magyarázat: 4 említés
- Kutatás, kísérletezés: 4 említés
- Élménypedagógia: 4 említés

Kevesebbszer említett módszerek:

- Gamification: 2 említés
- Csoportmunka: 2 említés
- Tanulói kiselőadás: 2 említés
- Témahetek/napok: 2 említés
- Frontális tanítás/előadás: 1 említés
- Terepgyakorlat: 1 említés
- Differenciálás: 1 említés

A gyakrabban említett módszerekről röviden

- Projektalapú tanulás: gyakran említett módszer, amelynek során a diákok projekteken dolgoznak (Habók, 2024).
- Kooperatív tanulás: a pedagógusok csoportmunkát (kooperatív csoportok) használnak, hogy ösztönözzék a diákok közötti együttműködést (Habók, 2024).

- Interaktív és digitális eszközök: erőteljes hangsúly van a technológia használatán, beleértve az IKT eszközöket és a digitális tananyagokat (Szűts, 2021).
- Élménypedagógia: az élményt, a közvetlen tapasztalatot használja a tanulás alapjául (Csajka és Józsa-Papp, 2021).
- Hagyományos módszerek: a modern technikák hangsúlyozása ellenére továbbra is széles körben használatosak, mint pl. az előadás és a közvetlen oktatás (Habók, 2024).
- Drámapedagógia: szerepjátékok és dramatizálás révén növeli a tanulók bevonódását (Eck, 2020).
- Játékalapú tanulás: magában foglalja az oktatási játékok és játékos elemek használatát az órákon, hogy a tanulás élvezetesebb legyen (Boronkai, 2022).

Melyek azok a készségek és kompetenciák, melyek esetében változást figyelt meg a módszerek alkalmazása közben? Sorolja fel őket!

Erre a kérdésre 65 válasz érkezett, ez kb. 74 %-os arány. 23 fő nem válaszolt, a nem válaszolók aránya kb.26%. A leggyakrabban említett készségek és kompetenciák a változások tekintetében:

- Együttműködés: 15 említés
- Kommunikáció: 13 említés
- Motiváció: 11 említés
- Szociális kompetenciák: 10 említés
- Kreativitás: 8 említés
- Figyelem: 8 említés

Közepesen említett készségek és kompetenciák:

- Önállóság: 7 említés
- Digitális kompetenciák: 7 említés
- Problémamegoldás: 6 említés
- Alkalmazkodás: 3 említés
- Tolerancia: 3 említés
- Koncentráció: 3 említés

Kevesebbszer említett készségek és kompetenciák:

- Önismeret és önértékelés: 3 említés
- Döntéshozatal: 3 említés
- Logikai gondolkodás: 3 említés

- Empátia: 2 említés
- Nyelvi kompetenciák: 2 említés
- Megfigyelőképesség: 2 említés
- Szövegértés: 2 említés
- Érvelés: 2 említés

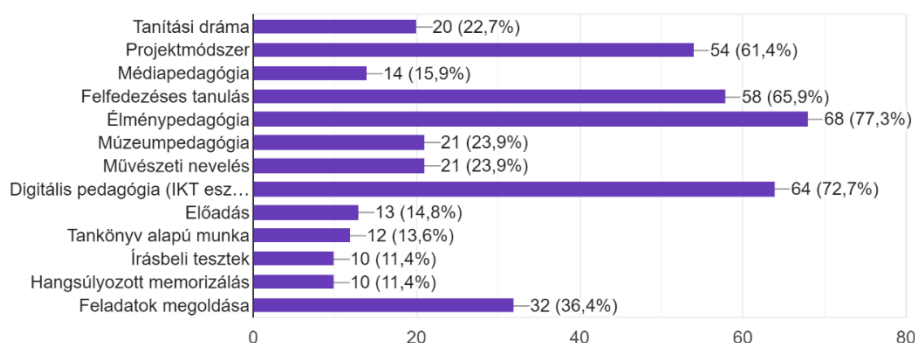
Egyedi említések (1-1 említés): Motorikus képességek, tananyag elsajátítása, értő figyelem, gyakorlati érzék, kérdezőtechnika, szakmai szókincs bővítése, memorizálás, algoritmikus gondolkodás.

A kapott említések összegzéseként megállapítható, hogy a pedagógusok által alkalmazott tanítási módszerek, sokszínűek és többféle tanulási eredményt támogatnak. Többségük pozitív hatásokról, változásokról számolt be. Kiemelték a tanulók kommunikációs és együttműködési készségeinek fejlődését, valamint a problémamegoldó készség javulását. A módszerek segítenek a tanulók motivációjának növelésében, illetve a figyelem és koncentráció fejlesztésében. Sok válaszadó javulást tapasztalt az együttműködés és a csoportmunka terén. A digitális eszközök fokozott használata javította a diákok technológiai készségeit. Többen választották, hogy az új módszerek segítenek a diákoknak jobban koncentrálni, bár néhányan ezt kihívásként is említették.

További említett hatások között szerepel, az önállóság és kreativitás fejlődése, valamint a tanulók logikai készségeinek javulása a csoportos tevékenységek és kooperatív tanulás révén. Erősítik a kreativitást és problémamegoldást a projektalapú és az élménypedagógiai módszerek.

6. ábra: Jelölje ki az 5 leghatékonyabbat az alább felsorolt hagyományos és élményalapú módszerek közül, melyek Ön szerint leginkább segítik az új ismeretek tudásátadását (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

A kapott válaszok összesített rangsora, a módszerek népszerűsége és hatékonysága alapján:

- Élménypedagógia, 66 fő, (77,3%). Népszerű módszer, ami arra utalhat, hogy a résztvevők többsége szerint az érzelmi és élményszerű tanulás hatékonyan segíti az ismeretek átadását és rögzülését. Ez a módszer valószínűleg azért ennyire eredményes, mert bevonja a tanulókat a tanulási folyamatba, gyakorlati tapasztalatokat nyújt, és aktív részvételre ösztönöz. Hangsúlyozza a tanulási folyamat élményalapú megközelítését, ami mélyebb megértést eredményez (Csajka és Józsa-Papp, 2021)
- Digitális pedagógia (IKT eszközök használata): 64 fő, (72,7%). Erős támogatottsága azt sugallja, hogy a modern technológiai eszközök használata jelentős mértékben hozzájárul az ismeretek átadásához. Az IKT eszközök lehetőséget biztosítanak interaktív, multimédiás tartalmak használatára. A digitális eszközök és technológiák bevonása növeli az élményszerű tanulás lehetőségeit, ami kiegészíti az élménypedagógiát és a felfedezési tanulást (Tóth-Mózer és Misley, 2016).
- Felfedezési tanulás-tanítás: 58 fő, (65,9%) Magas pontszáma azt jelzi, hogy a pedagógusok nagy része hisz az önálló felfedezés, kísérletezés és problémamegoldás hatékonyságában. Ez a módszer a tanulók kíváncsiságára épít, és aktív, önálló tanulást támogat, ami mélyebb megértést és tartósabb tudást eredményezhet (Falus és Szűcs, 2021).
- Projektmódszer: 54 fő (61,4%) támogatja az összetett, átfogó feladatokban rejlő tanulási lehetőségeket. Ez a módszer különösen hatékony lehet a gyakorlati tudás fejlesztésében és a valós életben alkalmazható készségek elsajátításában. Összekapcsolják az elméletet a gyakorlattal (Habók, 2024).
- Feladatok megoldása: 32 fő (36,4) szavazott támogatást, ami azt mutatja, hogy a résztvevők szerint az ismeretek gyakorlati alkalmazása és a problémamegoldás fontos elemei a tanulási folyamatnak. Bár kevésbé élményalapú, mint az élménypedagógia, a feladatmegoldás gyakorlati és problémamegoldó képességeket fejleszt, ami alapvető az új ismeretek rögzítésében. Az emellett voksoló pedagógusok szerint erősíti a megértést és elősegíti a tananyag aktív feldolgozását.

Az elemzés alapján a felsorolt módszerek jól kiegészítik egymást, és kombinált alkalmazásuk valószínűleg a legjobb eredményeket hozza a tanulási folyamatban.

Az öt leghatékonyabb módszeren túl az alábbi módszereket is említették a válaszadók:

- Művészeti nevelés: 21 fő, (23,9%). A résztvevők egy része szerint a művészeti tevékenységek fontos szerepet játszanak, különösen a kreatív gondolkodás és a

személyiségfejlesztés terén. Segítheti a tanulók kifejezőképességének és esztétikai érzékének fejlesztésében.

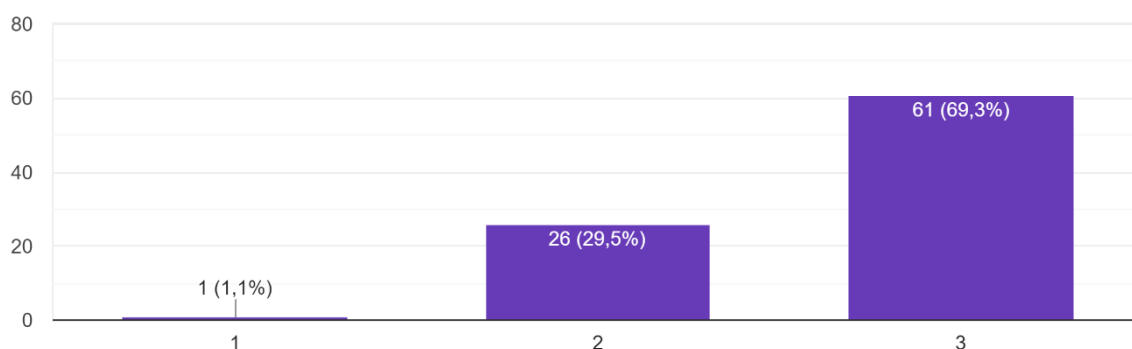
- Múzeumpedagógia: 21 fő, (23,9%). A múzeumpedagógia hasonló támogatottsága mutatja, hogy a résztvevők ezen része értékeli a kulturális intézmények és kiállítások oktatási potenciálját. Ez a módszer különösen hatékony lehet a történelem, művészet és kulturális tanulmányok terén, ahol a vizuális és tárgyi tanulás kiegészíti az elméleti ismereteket.
- Tanítási dráma: 20 fő, (22,7%). Amely, szerepjátékokat és dramatikus elemeket használ a tanításban, szintén jelentős támogatottságot kapott. Ez a módszer hatékony lehet az érzelmi intelligencia, kommunikációs készségek és empátia fejlesztésében (Tölgyessy, 2018).
- Médiapedagógia: 14 fő, (14,9%). A médiapedagógia alacsonyabb támogatottsága arra utal, hogy bár fontosnak tartják, talán kevésbé látják közvetlenül hatékonynak az új ismeretek átadásában. Azonban a médiahasználat kritikus gondolkodásra nevelhet, és segít a tanulóknak eligazodni az információs társadalomban (Habos, 2019).
- Előadás 13 fő (14,8%). Az előadás hagyományos módszerként alacsonyabb támogatottságot élvez. Ez azt jelzi, hogy a passzív információátadás kevésbé hatékony a résztvevők szerint a tanulási folyamatban, különösen, ha összehasonlítjuk az aktív, élményalapú módszerekkel.
- Tankönyv alapú munka 12 fő, (13,6%). A tankönyv alapú munka, bár hagyományos, szintén alacsonyabb támogatottságot kapott. Ez azt mutatja, hogy a résztvevők talán nem tartják eléggé interaktívnak vagy elég élményközpontúnak ahhoz, hogy önmagában hatékonyan átadja az új ismereteket.
- Írásbeli tesztek 10 fő, (11,4%). Az írásbeli tesztek alacsony támogatottsága arra utal, hogy ez a módszer inkább a meglévő tudás felmérésére alkalmas, mintsem új ismeretek átadására. A tesztelés inkább a tudás ellenőrzésére szolgál, nem pedig annak megszerzésére.
- Hangsúlyozott memorizálás 10 fő (11,4%). Mint tanulási módszer, a legkevésbé támogatott a felsoroltak közül. Ez azt jelzi, hogy a résztvevők nagyobb hangsúlyt helyeznek a megértésre és az alkalmazásra, mint az egyszerű ismeretelsajátításra.

Előadás, tankönyv alapú munka, írásbeli tesztek, memorizálás – ezek a hagyományos módszerek a modern oktatási környezetben kevésbé népszerűek, mivel a résztvevők valószínűleg az aktívabb, élményalapú megközelítéseket részesítik előnyben. Ezek a módszerek kevésbé

népszerűek és hatékonyak az új ismeretek átadásában, valószínűleg azért, mert kevésbé ösztönöznek aktív tanulásra és élményszerű megértésre.

7. ábra: Ön szerint mennyire hatékony és eredményes az élményalapú tanulási módszerek alkalmazása a hagyományos tanítási módszerekhez képest? (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

Az élményalapú tanulási módszerek hatékonyságát a hagyományos tanítási módszerekhez képest a következő adatok alapján értékelhetjük:

- 1-es értékelés (kevésbé hatékony): 1 fő, 1,1%.
- 2-es értékelés (közepesen hatékony): 26 fő, 29,5%.
- 3-as értékelés (hatékonyabb): 61 fő, 69,3%.

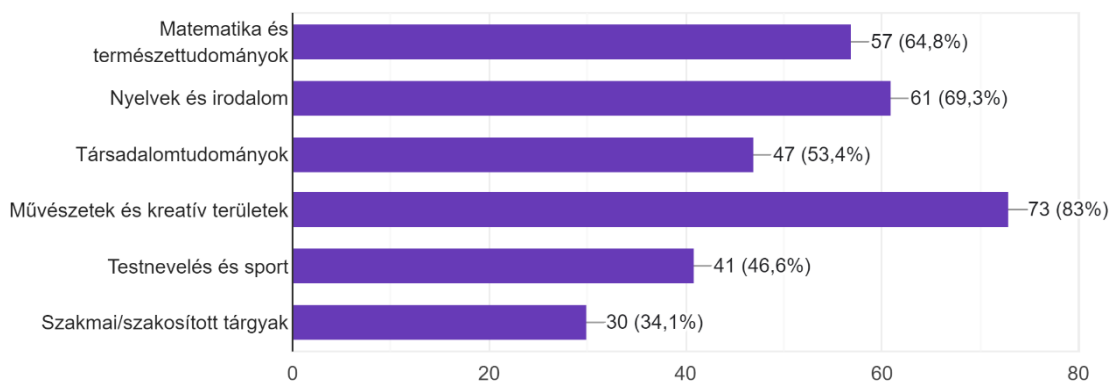
Az adatok alapján az élményalapú tanulási módszerek jelentős támogatást élveznek:

- Hatékonyabb, 61 fő, (69,3%): A válaszadók túlnyomó többsége úgy véli, hogy az élményalapú módszerek hatékonyabbak a hagyományos tanítási módszerekhez képest. Ez arra utal, hogy ezek a módszerek nagyobb mértékben járulnak hozzá a tanulók aktív részvételéhez, motivációjához és mélyebb megértéséhez.
- Közepesen hatékony, 26 fő, (29,5%): szerint az élményalapú módszerek közepesen hatékonyak, ami arra utalhat, hogy bár hatékonynak tartják őket, bizonyos körülményeknél, helyzeteknél vagy bizonyos tantárgyaknál a hagyományos módszerekkel kombinálva érdemes alkalmazni őket.
- Kevésbé hatékony, 1 fő, (1,1%): szerint ezek a módszerek kevésbé hatékonyak.

Az adatok egyértelműen azt mutatják, hogy a válaszadók nagy többsége szerint az élményalapú tanulási módszerek hatékonyabbak a hagyományos módszerekhez képest, mivel ezek jobban bevonják a tanulókat, és mélyebb, tartósabb tudást eredményezhetnek.

8. ábra: Melyek azok a tantárgyak vagy területek, ahol alkalmazhatók az élményalapú tanulási módszerek? (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

A válaszadók véleménye szerint, leginkább a művészetek és kreatív területek alkalmasak élményalapú módszerek alkalmazására, míg a szakmai, szakosított tárgyaknál alacsonyabb az ilyen módszerek alkalmazásának lehetősége.

- **Művészetek és kreatív területek: 73 fő, (83%):** A művészetek és kreatív területek kínálják a legjobb lehetőségeket az élményalapú módszerek alkalmazására. Ez összefüggésbe hozható azzal, hogy a művészeti oktatás eleve a gyakorlati tevékenységekre, kreativitásra, érzéki tapasztalatokra épül, a különböző művészeti alkotások létrehozásával, elemzésével.
- **Nyelvek és irodalom: 61 válasz (69,3%):** Ez azt jelezheti, hogy a nyelvtanulás, valamint az irodalom is magában foglalhat élményalapú tanítási elemeket, például drámapedagógiai, foglalkozások, csoportos beszélgetések vagy akár interaktív játékok formájában. Az interaktív kommunikáció és a történetmesélés is lehetőséget ad arra, hogy a tanulás élményalapú legyen.
- **Matematika és természettudományok: 57 válasz (64,8%):** Nagy mértékben kapcsolódnak az élményalapú tanításhoz. Bár ezek hagyományosan inkább elméleti tárgyak, az újabb pedagógiai megközelítések, mint a kísérleti munka, modellezés, interaktív alkalmazások és szimulációk, lehetőség, hogy a tanulók mélyebben, „szórakozva” megértsék az elméleti fogalmakat.
- **Társadalomtudományok: 47 válasz (53,4%):** A történelmi, földrajzi vagy akár a filozófiai témákhoz kapcsolódó projektek, kirándulások, múzeumlátogatások, viták segítik a

diákokat abban, hogy ne csak információkat memorizáljanak, hanem átélt tapasztalatok révén ismerjék meg a társadalmi jelenségeket.

- Testnevelés és sport: 41 válasz (46,6%): Erezek az órákra, tevékenységekre alapvetően az aktív részvétel, versengés, megmérettetés, csapatmunka a jellemzőek.
- Szakmai/szakosított tárgyak: 30 válasz (34,1%): Ezek a tárgyak gyakran elméletibb jellegűek, vagy szigorúbb tantervi keretek között működnek, amelyek nehezebben engedik meg az élménypedagógiai eszközök integrálását. Azonban a gyakorlati oktatásra épülő szakmai tárgyaknál is lehet teret adni interaktív módszereknek, például szimulációknak, laboratóriumi foglalkozásoknak vagy projektalapú tanulásnak.

A válaszadóktól kapott eredmények alapján véleményük szerint a gyakorlati tanítás során, az élményalapú tanítási módszerek leginkább a kreatív és humán tárgyakban alkalmazhatók, míg a szakmai vagy szaktantárgyakban kisebb szerepet kapnak.

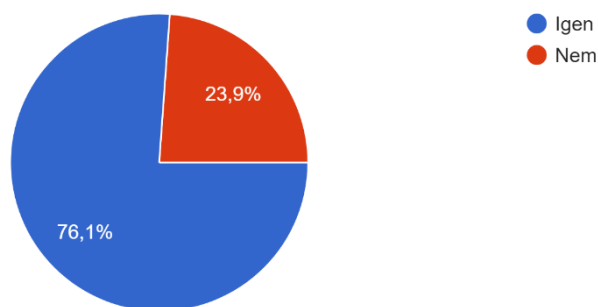
Arra a kérdésre, hogy **Kérem, sorolja fel, hogy milyen kihívásokat tapasztal az élményalapú tanulási módszerek alkalmazásakor az osztályteremben?** a következő válaszok születtek (67 válasz - kb.76%):

- Az időhiányt említették, 11-en. Általános vélemény, hogy az élménypedagógiai módszerek több előkészítést és tanórai időt igényelnek. Nehezítő tényező, hogy elegendő időt biztosítsanak az élményalapú módszerek előkészítésére és alkalmazására. Az ilyen órák a szoros időbeosztás miatt több időt és energiát igényelnek, ami megterhelő és jelentős korlát lehet a pedagógusok számára.
- Az eszközhányt említették, 10-en. A pedagógusok gyakran találkoznak, hivatkoznak eszközhányra, ami gátja lehet az élményalapú módszerek megvalósításában. A megfelelő technikai eszközök hiánya megnehezíti az innovatív pedagógiai módszerek alkalmazását.
- A helyhiány, tanterem adottságait említették 9-en. A megfelelő tér, helyszín és a tanterem mérete és elrendezése is komoly akadály, különösen nagyobb létszámú osztály közösségek esetén.
- A fegyelem és figyelem fenntartását említették 8-an. A tanárok számára kihívást jelent a diákok figyelmének és a fegyelem fenntartásának megoldása az élményalapú órák során.
- Az előkészületeket említették 6-an. Ezek az órák sokkal több, alaposabb előkészítést, tervezést, szervezést igényelnek, mint a hagyományos órák. Főleg akkor, ha nem az iskolában kívánják megvalósítani.

- A nagy létszámú osztályokat említették 5-en. Ezek az osztályok nehezebben kezelhetők élményalapú módszerekkel, különösen a csoportmunka és az egyéni figyelem, koncentráció biztosítása terén.
- A technikai feltételeket, digitális infrastruktúra hiányát említették 4-en. A digitális eszközök és infrastruktúra, a felszereltség hiánya vagy elavultsága vagy esetleges „nem léte” szintén komoly akadályt jelent a modern pedagógiai módszerek alkalmazásában.
- A csoportmunka kihívásait említették 3-an. A csoportmunka megszervezése, a feladatok kiadása, elosztása, a korrekt visszajelzések gyakori nehézségek.
- A tanulói érdeklődés és motiváció hiányáról 3-an tettek említést. A tanulók érdeklődésének és motivációjának fenntartása nagyon fontos a tudás átadás szempontjából. Néhány diák nehezen tud koncentrálni a dinamikusabb tevékenységek során, ami nehézséget okoz a figyelem fenntartásában.
- A zajszintet említette, 3 fő. Az aktív módszerek jellemzően magasabb zajszinttel járnak, amit egyes tanárok nehezen kezelnek. Az élményalapú tanulás során a diákok gyakran zajosabbak, ami zavaró is lehet. Viszont szórakoztatóbb, játékosabb környezetet is eredményez.

9. ábra: Ismeri-e a múzeumpedagógia fogalmát? (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

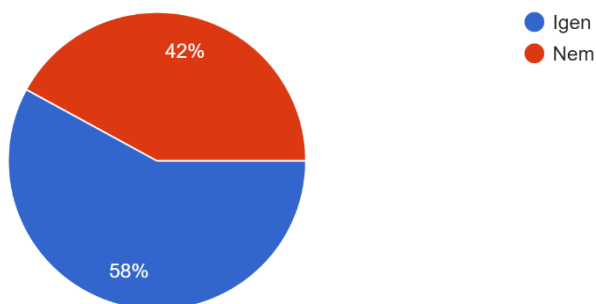

A válaszok alapján a résztvevők nagy többsége, 76,1%-a, kb. 67 fő, ismeri a múzeumpedagógia fogalmát, ami arra utal, hogy jelentős mértékben ismert fogalom a válaszadók körében. Ez fontos lehet abból a szempontból, hogy a múzeumpedagógia, mint oktatási eszköz vagy módszer, beépíthető vagy már néhányan alkalmazzák is, kipróbálták az oktatásban. Ezzel szemben a válaszadók 23,9%-a, kb. 21 fő nem ismeri ezt a fogalmat. Ez az arány nem elhanyagolható, ami

azt is jelenti, hogy szükséges a múzeumpedagógia adta lehetőségeknek szélesebb körű ismeretése és elterjesztése a fenti pedagógusok körében.

10. ábra: Vite-e már csoportját/csoportjait múzeumpedagógiai foglalkozásokra? (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

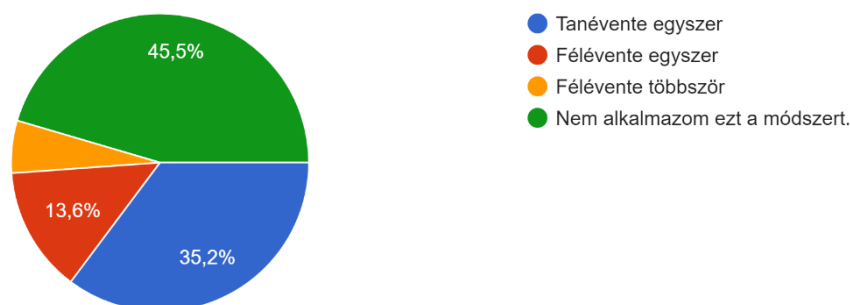

A válaszok többsége, 58%, kb. 51 fő, már vitt csoportot múzeumpedagógiai foglalkozásokra. Ez arra utal, hogy a múzeumpedagógia gyakorlati alkalmazása viszonylag elterjedt, és sokan látogatnak foglalkozásokra a tanulócsoporthaikkal.

Viszont 42%-a kb. 37 fő, még nem vitt csoportot múzeumpedagógiai foglalkozásra. Ez jelentős arány. Még vannak a válaszadó pedagógusok közül akik, valamilyen okból nem alkalmazzák ezeket a foglalkozásokat (ezek lehetnek azok az okok, nehézségek, amelyeket a 12. kérdésnél jeleztek a pedagógusok).

11. ábra: Milyen gyakorisággal viszi a csoportjait múzeumba? (88 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

A válaszadók majdnem fele, 45,5%, kb. 40 fő., nem alkalmazza a múzeumpedagógiai módszereket. Ez az arány arra utal, hogy bár a módszer ismert, sok pedagógus vagy oktató nem használja. Ennek több oka is lehet: erőforrások hiánya, objektív korlátok, akadályozó tényezők, vagy egyszerűen a módszerrel szembeni személyes szimpátiának a hiánya.

A válaszadók egy jelentős része, több mint egyharmada 35,2%, kb. 31 fő, évente egyszer él a múzeumpedagógiai módszerekkel. Tehát csak alkalmanként, például egy-egy iskolai projekt vagy különleges alkalmak, jeles napok, osztálykirándulás során használják. 13,6%, közel 12 fő, félévente egyszer alkalmazza a múzeumpedagógiai módszereket. Ez arra utal, hogy ezek az oktatók gyakrabban használják ezt az eszközt, talán azért, mert jobban beépítették azt a tanmenetükbe. 5,7%, kb. 5 fő, félévente többször is alkalmazza ezt a módszert. Ez a csoport valószínűleg olyan pedagógusokból áll, akik különösen nagy hangsúlyt fektetnek az élményszerű tanulásra, élnek a lehetőségekkel és tartanak ilyen jellegű foglalkozásokat.

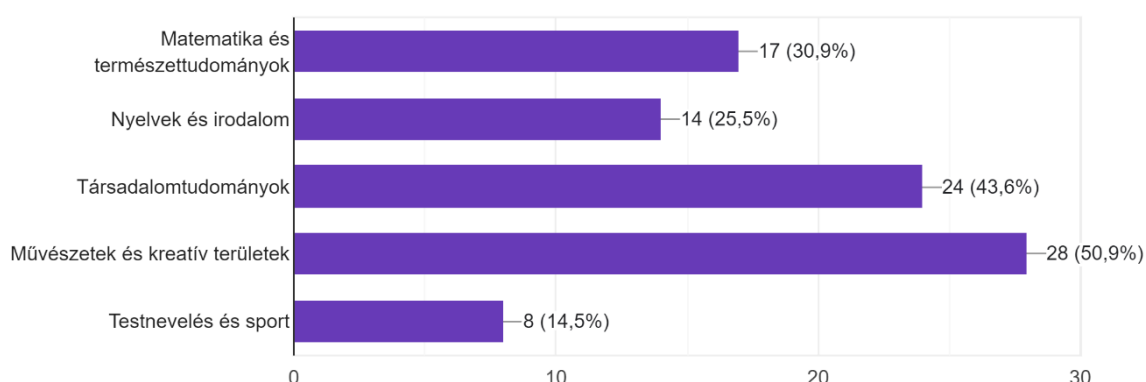
Megállapítható, hogy bár a múzeumpedagógiai fogalmát ismerik, mégis sok pedagógus egyáltalán nem, vagy csak ritkán tart ilyen foglalkozásokat. Azok, akik alkalmazzák, általában évente egyszer teszik ezt. Egy kisebb csoport használja rendszeresen, félévente többször. Ők lehetnek azok, akik tájékozottabbak, érdeklődnek a múzeumi programokról, kiállításokról, azok oktatási hasznosításáról.

A múzeumpedagógiai létjogosultsága, a programok, foglalkozások növelése érdekében mindenképp szükség van a múzeumok és az iskolák közötti együttműködés fejlesztésére. Fontos lenne a kölcsönös kommunikáció, a tájékoztatás, annak érdekében, hogy a pedagógusok minél többen megismerhessék a múzeumi foglalkozásokban rejlő gyakorlati oktatási lehetőségeket (Kocsis et al., 2019).

A múzeumok által szervezett programok és azok népszerűsítése kulcsfontosságú lehet, a múzeumpedagógia ismertségének növelésében. Ennek tükrében érdemes lenne vizsgálni, hogyan lehetne növelni, népszerűsíteni a pedagógusok körében a múzeumpedagógiai módszerek alkalmazásának gyakoriságát. (Erre vonatkozik az az országos pedagógus kutatás, amely a pedagógusok múzeumhasználatát vizsgálta) (Kocsis et al., 2019).

12. ábra: Milyen tantárgyakhoz kapcsolódva viszi diákjait múzeumokba? (55 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

A leggyakrabban jelölték meg, a művészeteket és kreatív területeket 50,9%, 28 jelölés. Ez utalhat arra, hogy a múzeumpedagógia leginkább a művészeti és kreatív tantárgyakhoz kapcsolódik. A múzeumok gazdagok művészeti gyűjteményekben, így valószínű, hogy a pedagógusok gyakran alkalmazzák ezeket az erőforrásokat művészeti oktatásban, segítségként vagy az alkotó folyamatok vizuális megértéséhez.

A társadalomtudományok 43,6%, 24 említés, jelentős szerepet kapnak a múzeumpedagógiában. A történelmi kiállítások, néprajzi gyűjtemények és hasonló múzeumi anyagok jól illeszkednek a tantárgyak ismeret átadásába, a diákok így kézzelfoghatóbb módon ismerhetik meg nemzeti örökségeinket és a társadalmi folyamatokat.

30,9% 17 említés szerepel, a matematika és természettudományok jelölésénél. Ez a természettudományi múzeumok, interaktív kiállítások (pl. fizika, biológia), vagy akár technológiai múzeumok segítségével valósulhat meg, ahol a diákok gyakorlati oldalról közelíthetik meg a tananyagot, például kísérletek és bemutatók révén.

A válaszadók közel egynegyede 25,5%, 14, jelölés említette a nyelvek és irodalom tantárgyat. Irodalmi kiállítások, kéziratok, különböző nyelvi kultúrák bemutatása múzeumokon keresztül szintén hozzájárulhat az irodalom és nyelvtanítás élményszerűvé tételéhez. Az

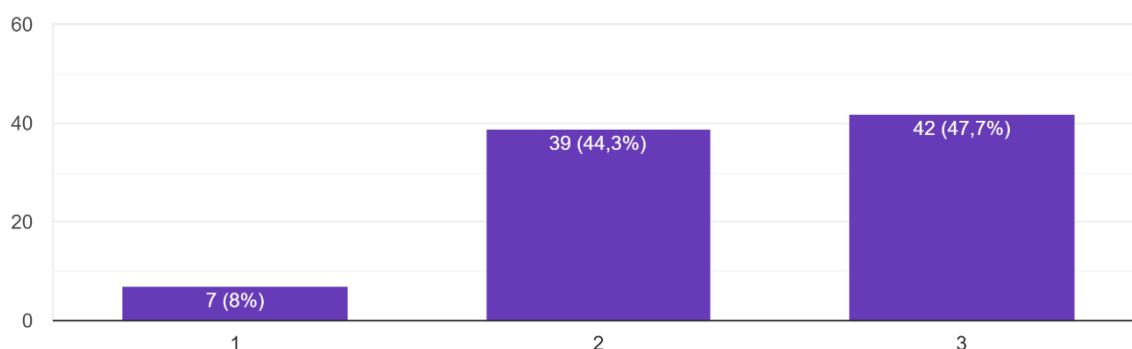
interaktív foglalkozások, irodalmi szövegekhez kapcsolódó dramatizálás vagy műhelymunka segíthet a diákoknak a nyelvi és irodalmi tartalmak mélyebb megértésében.

Valószínű, hogy a testnevelés és sport 14,5%, 8 említés, kevésbé kapcsolódik a múzeumpedagógiához, kevésbé tekintik ezeket szerves részének az oktatásnak.

Az adatokból jól látszik, hogy a kutatásban részt vevő pedagógusok a múzeumpedagógiai foglalkozásokat leginkább a művészetekhez és kreatív területekhez, valamint a társadalomtudományokhoz kapcsolják, a szakirodalmak és a múzeumok kínálata alapján népszerűek továbbá a természettudományok, kisebb mértékben a nyelvek és az irodalom is jelentős területek. A testnevelés és sport pedig a legkevésbé kapcsolódik a múzeumpedagógiai tevékenységekhez.

13. ábra: Milyen tantárgyakhoz kapcsolódva viszi diákjait múzeumokba? (55 válaszadó)

(Forrás: Saját szerkesztés)

Mielőtt a 17. kérdést elemezzük, érdemes visszatekinteni a 10. kérdés válaszára, ahol az élményalapú tanulási módszerek hatékonyságát értékelték a válaszadók a hagyományos tanítási módszerekhez képest. Ott a következő eredményeket kaptuk:

A válaszadók túlnyomó többsége **61 fő, 69,3%**: úgy vélte, hogy az élményalapú módszerek **hatékonyabbak** a hagyományos tanítási módszerekhez képest. Ez arra utal, hogy ezek a módszerek nagyobb mértékben járulnak hozzá a tanulók érdeklődéséhez, aktív részvételéhez, és az ismeretek mélyebb megértéséhez.

26 fő, 29,5%, szerint az élményalapú módszerek **közepesen hatékonyak**, ami arra utalhat, hogy bár hatékonynak tartják őket, bizonyos körülményeknél, helyzeteknél vagy bizonyos tantárgyaknál a hagyományos módszerekkel kombinálva érdemes alkalmazni őket.

1 fő, 1,1%, **értékelte csak, hogy** ezek a módszerek kevésbé hatékonyak.

Az adatok egyértelműen azt mutatják, hogy a válaszadók nagy többsége, 87 fő szerint, az élményalapú tanulási módszerek **hatékonyabbak** a hagyományos módszerekhez képest, mivel ezek jobban bevonják a tanulókat, és mélyebb, tartósabb tudást eredményezhetnek.

Nézzük meg, hogy milyen válaszokat kaptunk a 17. kérdésnél, a múzeumpedagógiai foglalkozások hatékonyságára és eredményességére vonatkozóan a hagyományos tanítási módszerekhez képest:

42 fő, 47,7%, szerint a múzeumpedagógiai foglalkozások hatékonyabbak, mint a hagyományos tanítási módszerek. Ez a válaszadók legnagyobb csoportját jelenti, sokan úgy értékelik, hogy az élményszerű tanulás, amit a múzeumpedagógiai foglalkozások nyújtanak, nagyobb hatással van a tanulókra, jobban bevonja őket, és talán maradandóbb tudást biztosít. Ezt a kutatásokban is láthatjuk (lásd II. 3. A múzeumi tanulás eredményei a kutatások tükrében fejezetben).

A múzeumpedagógiai foglalkozások hasonló hatékonysággal bírnak, mint a hagyományos módszerek, 39 fő, 44,3%, szerint. A válaszadók közel fele úgy véli, hogy ezek a foglalkozások legalább annyira hatékonyak, mint a hagyományos oktatás, ami azt mutatja, hogy ezek a programok legalábbis kiegészítő eszközként jól alkalmazhatók.

7 fő, 8%, értékelte úgy, hogy a múzeumpedagógiai foglalkozások kevésbé hatékonyak, mint a hagyományos tanítási módszerek.

III.1. 3. A kérdőíves vizsgálat összegzése

A főbb kutatási kérdésekre adott válaszok adatainak összegzése:

- Milyen gyakran alkalmaznak a pedagógusok óráikon élményalapú tanítási módszereket, melyek ezek?

A válaszadók több mint fele (kb. 66%) közepes vagy annál magasabb gyakorisággal alkalmazza az élményalapú tanulási módszereket. Különösen figyelemre méltó, hogy a válaszadók közel egyötöde (18,2%) mindig vagy szinte mindig alkalmazza az élményalapú tanulást, ami a módszer/ek iránti erős elkötelezettséget mutat. Azok, akik ritkán vagy soha nem használják ezt a megközelítést, kisebbségben vannak, ami azt jelzi, hogy az élményalapú tanulás pozitív megítélése általános ezen válaszadók körében. A hatékonyságot illetően a válaszadók túlnyomó többsége úgy véli, hogy az élményalapú módszerek hatékonyabbak a hagyományos tanítási módszerekhez képest. Ez arra utal, hogy ezek a módszerek nagyobb mértékben járulnak hozzá a tanulók aktív részvételéhez, motivációjához és mélyebb megértéséhez.

- Milyen gyakorisággal és mely tantárgyak keretében viszik a pedagógusok a csoportjait múzeumokba. Hogyan segítheti az iskolai tanulást a múzeumpedagógia?

A válaszok alapján nagy többségük, 76,1%-a, kb. 67 fő, ismeri a múzeumpedagógia fogalmát. Ezzel szemben a válaszadók 23,9%-a, kb. 21 fő nem ismeri ezt a fogalmat. Ez az arány nem elhanyagolható, ami azt is jelenti, hogy szükséges a múzeumpedagógia adta lehetőségeknek szélesebb körű ismertetése és elterjesztése a fenti pedagógusok körében. Többségük, úgy gondolja (81 fő), hogy a múzeumpedagógiai foglalkozások legalább ugyanolyan hatékonyak, ha nem hatékonyabbak, mint a hagyományos tanítási módszerek. Ez pozitív visszajelzés a múzeumpedagógia számára, hiszen azt mutatja, hogy az oktatók és pedagógusok értékelik és eredményesnek tartják ezeket a foglalkozásokat a hagyományos tanítás kiegészítéseként vagy akár helyettesítőjeként is. A válaszok többsége, 58%, kb. 51 fő, már vitt csoportot múzeumpedagógiai foglalkozásokra. Viszont 42%-a kb. 37 fő, még nem vitt csoportot múzeumpedagógiai foglalkozásra. Ez jelentős arány, valamilyen okból nem alkalmazzák ezeket a foglalkozásokat

Jelentős rész, több mint egyharmada 35,2%, kb. 31 fő, évente egyszer él, alkalmanként a múzeumpedagógiai módszerekkel. 13,6%, közel 12 fő, félévente egyszer alkalmazza a múzeumpedagógiai módszereket. 5,7%, kb. 5 fő, félévente többször is alkalmazza ezt a módszert.

Összességében megállapítható, hogy bár a múzeumpedagógiai fogalmát ismerik, mégis sok pedagógus egyáltalán nem, vagy csak ritkán tart ilyen foglalkozásokat. Azok, akik alkalmazzák, általában évente egyszer teszik ezt. Egy kisebb csoport használja rendszeresen, félévente többször. Ők lehetnek azok, akik tájékozottabbak, érdeklődnek a múzeumi programokról, kiállításokról, azok oktatási hasznosításáról. 40 fő 45,5% nem alkalmazza a múzeumpedagógiai módszereket. Ez az arány arra utalhat, hogy bár a módszer ismert, sok pedagógus vagy oktató nem használja. Ennek több oka is lehet: az általuk említett okok, erőforrások hiánya, objektív korlátok, akadályozó tényezők, vagy egyszerűen a módszerrel szembeni személyes szimpátiának a hiánya.

Konklúziók:

- A kérdőív válaszaiból kitűnik, hogy a válaszadók preferálják a modern és interaktív oktatási módszereket. Pozitívan értékelik a kommunikáció, kreativitás, a digitalizáció terén történt fejlődést, viszont ezek bevonása az oktatási folyamatokba komoly erőfeszítést és szervezést kíván részükről.
- A pedagógusok által tapasztalt legnagyobb kihívások, akadályozó tényezők lehetnek az élményalapú tanulás során: az időhiány, eszközhiány, helyhiány és a diákok

figyelmének, érdeklődésének hatékony fenntartása. Ezek jelentősen befolyásolják a módszerek alkalmazhatóságát és hatékonyságát az oktatási folyamatban. Az élmény-alapú tanulás sikeres megvalósításához elengedhetetlenül szükséges: a megfelelő idő, eszközök biztosítása, a megfelelő helyszín és a diákok aktív bevonása.

- Érdemes lett volna a főbb kutatási kérdések összeállítása során az adott kérdésben alkalmaznom a korosztály szerinti és az adott válaszok általi összehasonlításokat.

III. 2. Múzeumpedagógia beépítése az oktatási folyamatba – te-repmunka, saját tervezésű múzeumpedagógiai foglalkozás

A szakdolgozatírás ideje alatt a MATE Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium kollégiumi nevelőtanáraként dolgoztam. Iskolánk kollégiumának diák önkormányzata 2014-ben szervezett egy disznó vágást, a csoportvezetők, az iskola vezetőségének támogatásával a meteorológiai tanműhelynél. Sok diákunknak szüleinek volt már akkor is családi gazdasága, ahol növénytermesztéssel, állattenyésztéssel, állattartással foglalkoztak. A tanulók állandóan besegítettek az otthoni munkálatokba. Szakmai ismeretanyaguk nemcsak a szakmai órákon, hanem a gyakorlati hetek során is bővült.

A program során mindent a végzős tanulók szerveztek, terveztek, bonyolítottak le. Ott-honról hozták az eszközöket, töltőt, feldolgozó szerszámokat, fűszereket, beleket, edényeket. Fantasztikus, élmény volt mindenkinek, mely a 9. évfolyamos tanulók beilleszkedését is szolgálta. A nap zárásaként, az egyetemi konyha segítségével közös disznótoros vacsorát fogyasztottunk el, meghívott tanárainkkal együtt.

1-14. kép. MATE Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium végzős tanulói által szervezett disznóvágás képekben.

Forrás: Saját diák fotók

A Gyermek kultúra MA képzés tantárgyai során többször ellátogattunk a Szennai Skanzenbe. Az ott ért élmények és az iskolai környezetben lebonyolított disznóvágás inspirálta a dolgozatom múzeumpedagógiai foglalkozását, melynek során az iskolai tananyagot próbáltam összehozni a múzeumi környezettel.

III. 2. 1. A foglalkozás tervezése, előkészítése

A foglalkozás megszervezése egy hosszabb folyamat eredménye. A tervezés során egyeztettem az iskola és a kollégium vezetőségével, a Szennai Skanzen múzeumpedagógusával, a középiskolás diákokkal. A Skanzen múzeumpedagógusával, Farkas Gergellyel való egyeztetések eredményeként, az ő segítségével összeállítottam a foglalkozás forgatókönyvét, mely többszöri helyszíni bejárás eredményeként született meg. Szakirodalmak, források tanulmányozása közben szakmailag is felkészültem a foglalkozás lebonyolítására. A múzeumpedagógus segítségével előkészítettem a helyszínt. Végül megtartottam a foglalkozást.

A foglalkozáson résztvevő csoport tanulói 12. évfolyamosok, akiknek a 9. évfolyamtól vagyok a csoportvezetője. A tanévek során, nagyon jól megismertem a csoport diákjainak személyiségjegyeit, képességeit. A kölcsönös tisztelet és elfogadás jellemzi a közös munkánkat. A négy év alatt mintegy 80-90 óra, a törvényben előírt tematikus foglalkozást tartottunk, különböző témakörökben. A foglalkozásokon kívül, a csoportfoglalkozásokon és az egyéni beszélgetéseken is mindig aktívak, asszertívek voltak. Nincs probléma magatartásukkal, szorgalmukkal sem. A kapott egyéni és csoportos feladatokat, kéréseket maradéktalanul végrehajtják. Csoportként indultak és csapattá kovácsolódtak össze. Tiszteletben tartják kollégiumi társait, segítenek egymáson. Szívesen vállalkoztam arra, hogy múzeumi környezetben is együtt dolgozhassak velük. Céлом egy élményalapú múzeumpedagógiai foglalkozás előkészítése volt.

A tervezés, előkészítés legfontosabb lépései a következők voltak:

- egyeztetés, engedélyezés az iskola vezetőségével, a Skanzen múzeumpedagógusával a konkrét napról,
- iskolai órarendhez való igazodás a nap kiválasztásakor,
- az oda és visszautazás megtervezése,
- a csoport tájékoztatása, felkészítése: „Mi is fog történni? Mi lesz ott? Miért megyünk oda? Időjárás, öltözet, étel és ital.”,
- helyszíni előkészítések során: a skanzen kiállításainak, adottságainak, eszközköszletének felhasználása, kiválasztása,
- mikor, melyik részbe lehet azokat beépíteni,
- a csoport érdeklődési körének és előzetes tudásának figyelembevétele,
- időbeni tervezés a koncepciónak megfelelően,
- alapvető célkitűzések, fejlesztendő területek

- a nap programjának, egyes részeinek rugalmas megtervezése, szükség esetén alkalmazkodás az egyes feldolgozandó témákra vonatkozóan,
- részemről a facilitátor szerep, az aktív és közösségépítő részvétel,
- a középiskolás korosztálynak megfelelő módszerek kiválasztása, alkalmazása,
- a tanulási folyamat irányítása és a véleményformálás támogatása,
- a tanulók aktív bevonása a múzeumi tanulás folyamatába,
- a kollégiumi és a skanzeni foglalkozás tartami elemeinek átgondolása, az egyéni és csoportos munkák meghatározása,
- a múzeumi tartalmak és tantervi anyagok összekapcsolása, igazodása,
- a tevékenységek, instrukciók pontos meghatározása, leírása,
- a tér és a szükséges eszközök, háttéranyagok helyszíni biztosítása,
- Dokumentáció: fényképek, nyársdugó versek, elkészült bemutatók, prezentációk, reflexiók, önreflexió, utómunkálatok.

III. 2. 2. A megtartott, múzeumpedagógiai foglalkozás foratókönyve

“A hagyományt nem ápolni kell, hisz nem beteg. Nem is őrizni, mert nem rab. Hagyományaink csak akkor maradhatnak meg, ha megéljük őket.” (Sebő Ferenc)

A foglalkozás címe:	Disznóvágás, mint gazdasági szokás és kulturális örökség
A foglalkozás típusa:	komplex
A foglalkozás helye, ideje:	Szennai Skanzen (Belső-Somogy, Zselic) Csökölyi pajta látványtári kiállítása, múzeumpedagógiai foglalkoztató tér. A csökölyi udvar: füstös konyha, kettős kamra, nagykorpádi udvar: disznóól, góré, lakóház. 2023. 11. 29. szerda, 9.30-12.30.
A foglalkozás korosztálya:	Középiskolás csoportom: 12. évfolyam technikum, (lány 3 fő, fiú 5 fő).
A foglalkozás időtartama:	90-120 perc (45 perc múzeumpedagógus, 45 perc kollégiumi csoportvezető)

Módszerek:	Előadás, beszélgetés, vita, szemléltetés, bemutatás, egyéni és csoportmunka, tevékenykedtető munkavégzés, egyéni szereplés, visszajelzés, IKT eszközök alkalmazása.
A foglalkozás koncepciója, célja, fejlesztendő területek:	Koncepció: A foglalkozás előkészítő és helyszíni múzeumpedagógiai foglalkozásból áll: Kollégiumi és Szennai ismeretanyagok megismerése, megélése. Fő célként fogalmazzuk meg az élménypedagógiai módszerek alkalmazását. Fő célok: Kiemelni a néphagyomány, hagyományörzés fontosságát. Bemutatni a múzeumok/skanzenek szerepét a hagyományok és kultúra megőrzésében. Rámutatni a múzeumpedagógia fontosságára az oktatásban és a kulturális örökség megőrzésében. Megismertetni a diákokat a disznó vágással, mint egyik kulturális örökségünkkel. Fejleszteni a csoport és az egyéni munka hatékonyságát. Produkтомok: A foglalkozás segíti a diákokat megérteni és értékelni a disznó vágást, mint gazdasági szokást, a hagyományos élelmiszerfeldolgozás fontosságát a kultúránkban. A csoportmunka és az egyéni kutatómunka kombinációja lehetővé teszi a diákoknak, hogy aktívan részt vegyenek a tanulási folyamatban és megosszák gondolataikat a témáról. Ösztönzi a diákokat arra, hogy gondolkodjanak az élelmiszerfeldolgozás hagyományos módjáról és a modern módszerekről. A megélt foglalkozás bővíti a diákok szakmai ismeretanyagát. Fenntarthatóságra, környezettudatosságra nevel.

Tantárgyi kapcsolódás:	Állattartás, állattenyésztés, takarmányozástan, szakmai gyakorlat, biológia, növénytermesztés, állampolgári ismeretek.
Személyi feltételek:	1 múzeumpedagógus foglalkozásvezető (férfi). 1 kollégiumi csoportvezető, a diákok csoportvezetője (férfi).
Tárgyi feltételek:	Kivetítő, hangfalak, projektor, székek, plédek, asztalok, tollak, papír, filc, gyurma, ragasztó, vendő, hurkatöltő, perzselő, lakodalmas fazék, medence, teknők, rönkfa, rénfa, bontószek, húsvágó bárd, kés, vászonedények, poharak, a foglalkozásvezető öltözeke.

Elő- és utómunkálatok:	I: rész: a múzeumpedagógiai foglalkozás előkészítése. Tematikus csoportfoglalkozás a kollégiumban: Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: nemzeti hagyományaink, kulturális örökségeink ápolása. Előzetesen, a téma feldolgozásához az anyagokat a diákok megkapják, felkészülnek az órára (a sertéstartás rövid, története, a disznóvágás története). II. rész: szennai múzeumpedagógiai foglalkozás. A kiállítás tereinek előkészítése: asztalok székek, tárgyak, eszközök rendezése, pakolása, elhelyezése a foglalkozás helyszínein, a sorrendnek megfelelően, a csökölyi pajta berendezése. Kettéosztva a foglalkozás menetrendjének megfelelően (külön a beszélgetéshez, külön a csoportmunkákhoz). Az egyéni és kiscsoportos feladatok eszközeinek elhelyezése. A helyszín rendbetétele: elpakolás, hulladékok kezelése, eszközök tárgyak eredeti helyszínére való visszapakolás.
I. rész: Kollégium.	Ráhangolódás: 15 perc https://www.facebook.com/watch?v=173431305850108 (rövid film, megtekintése, a sertés modern feldolgozásáról)

A foglalkozás felépítése (menete):	Tantárgyi kapcsolódások, takarmányozás, fenntarthatóság környezettudatosság, élelmiszer feldolgozás óra előtti ismeretanyagok egyéni feldolgozása az órára (a sertéstartás rövid története, a disznóvágás története), a családi gazdaságból hozott, gyakorlati beszámolók, beszélgetés
I rész: Kollégium. A foglalkozás felépítése (menete):	Jelentésteremtés: 20 perc A foglalkozás előtti kérdés: Mi a véleményed, a múzeumokról? Áttekintés, ismertetés, beszélgetés az előzetesen kiadott anyagokról: a sertéstartás története, a disznóvágás története mi jellemezte „régén és ma” a disznó vágást ? (film és az olvasottak összehasonlítása) megélt saját élmények előhívása, otthoni disznóvágás, Mi így szoktuk, csináljuk? Otthoni szokások, elmondása. Milyen gazdasági jelentőséggel bír a disznó tartás és vágás? Csoportok alakítása, színes kártyák segítségével (4x két fős team), csoportmunkák, prezentációk: A sertéstartás története. A disznók elnevezése, külterjes-belterjes állattartás előnyei-hátrányai. Tartás – takarmányozás, előforduló betegségek, megelőzésük. „Sertéskurzus, az orrától a farkáig”, a sertés részei. Reflexiók: egyéni visszajelzések, az elhangzottak egyes részeinek szóbeli értékelése a Szennai foglalkozásra, ráhangolódás miről is lesz szó, időtartam, dress code, a nap menetrendje , hosszanak lehetőség szerint otthonról disznó vágási „termékeket”, disznó vágási eszközöket, recepteket

II. rész: A szennai múzeumpedagógiai foglalkozás.	Múzeumpedagógus a Skanzenben: fogadás, köszöntés, bemutatkozás, beszélgetés, vita, tárlatvezetés (30 perc) Ráhangolás: múzeumpedagógus beszélget a csoporttal: Interaktív párbeszéd Kérdezz-felelek Rövid séta a skanzen területén, ahol a diákok láthatják a múzeumok/skanzenek gyűjteményeit. Tárlatvezetés a témához: nagykorpádi udvar, disznóól, csökölyi udvar füstös konyha a ház részei, működése bemutatása. A beszélgetés során helyszíni feladatok kiadása a témához kapcsolódóan. Disznó vágási eszközök bemutatása, megismerése. Lehetőség van néhány eszköz kézbe fogására, kipróbálására (ügyelve a biztonságra) Csoportbeszélgetés: A diákok osszák meg véleményüket és tapasztalataikat az interaktív beszélgetés során Gyakorlati bemutató (15 perc) A múzeumpedagógus a disznóvágás hagyományairól, technikáiról és jelentőségéről beszél. Bemutatásra kerülnek műtárgyak, eszközök, amelyek a disznóvágás néphagyományát és az agrárkultúrát reprezentálják. Kollégiumi csoportvezető része: Csoportmunka, a vágás menetének feldolgozása (30 perc). Csoportok alakítása, képek húzásával (4 csoport/2 fő) A vágás, tisztítás
---	---

	A bontás elemei-folyamata, bélmosás, feldolgozás. (történik-e konzerválás a feldolgozás közben?). disznótoros ételek, hagyományos receptek). A sertés feldolgozásának folyamatának bemutatása, a tárgyakon keresztül, felismerés, elnevezés, bemutatva az egyes csoportfeladatokhoz (pálinkás pohár, kés, fejsze, perzselő, rönkfa, bontószék, húsvágó bárd, kés, üst, töpörnyű kanalak, merők teknők, bontó, sózó, bélmosó, dagasztó teknő, hurkatöltő). Néphagyományok, beszélgetés: Disznótor, nyársdugás Egyéni nyársdugó versírási verseny (rövid kis cetlire írva, fára tűzve) Értékelés, díjazás Beszélgetés és zárás, reflexiók: (10 perc) Hogy élted meg a mai napot? A nap üzenetei számodra? Ami tetszett az egyes részeknél, mi az amit hiányoltál? Otthonról hozott termékek kóstolása, a foglalkozás időtartamán túli program. Zárás, utómunkálatok: Összefoglalás, ajánlások, könyvek, cikkek, tanulmányok, múzeumi kiállítások, rendezvények. A foglalkozás utáni kérdés: Mi a véleményed, a múzeumokról?
Felhasznált irodalom, források:	https://www.facebook.com/watch?v=173431305850108 https://dtk.tan-konyvtar.hu/bitstream/handle/123456789/13078/0059_sertes-tenyesztes.pdf?sequence=2&isAllowed=y http://mek.niif.hu/02100/02152/html/02/356.html https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/MagyarNeprajz-magyar-neprajz-2/vii-nepszokas-nephit-nepi-vallasossag-A33C/szokasok-A355/jeles-napok-unnepi-szokasok-A596/november-A8B5/disznotor-A8D9/

Mellékletek, háttéranyagok:	https://mmgm.blog.hu/2020/11/30/disznovagas_100_evvel_ezelotthttps://netfolk.blog.hu/2013/02/07/disznovagas_disznotor_a_nephagyomanyban Rippl Rónai Múzeum: https://hu.museum-digital.org/singleimage?resourcennr=17677 https://hu.museum-digital.org/singleimage?resourcennr=17678 Magyar nemzeti digitális archívum: https://mandadb.hu/dokumentum/1129397/RRM_NA_1377.pdf https://mandadb.hu/dokumentum/1129399/RRM_NA_1378.pdf http://mek.niif.hu/02100/02152/html/02/356.html A sertéstartás története Disznóvágás 100 évvel ezelőtt Készült fotók, fényképek kiválogatása.
---	--

A múzeumlátogatás előkészítése - kollégiumi foglalkozás

A múzeumlátogatást egy kollégiumi előkészítő óra előzte meg. Melynek célja a téma elméleti háttérének áttekintése volt, középpontban a sertéstartás és a disznóvágás történetével, jelenével. A témák feldolgozása csoportmunkában történt. A csoportok négy különböző témát dolgoztak fel, melyeket aztán prezentáltak egymásnak. A témák a következők voltak: A sertéstartás története; A disznók elnevezése, külterjes-belterjes állattartás előnyei-hátrányai; Tartás – takarmányozás, előforduló betegségek, megelőzésük. „Sertéskurzus, az orrától a farkáig”, a sertés részei.

A foglalkozás előtt fókuszcsoportos interjú során mértem fel a csoport tagjainak múzeumok iránti attitűdjeit. Néhány vélemény a diákok válaszai közül:

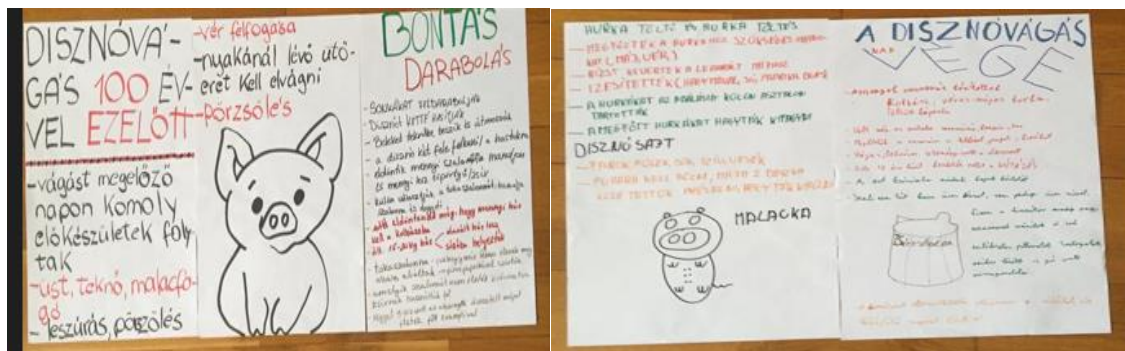
- „Engem a múzeumok nem kötnek le.”
- „Szeretek múzeumokba menni, de csak olyanokba, amelyek lekötnek, érdekelnek.”

- „Az én véleményem a múzeumokról, hogy elég sok új és érdekes dolgot rejtegetnek, de van ami kicsit unalmasabb és van ami kicsit izgalmasabb.”
- „Szeretek múzeumba járni, mivel számomra különleges.”
- „Alapjába véve érdekes és jó, de van olyan múzeum, ami nem érdekes, azok egyértelműen nem tetszenek.”
- „A szüleimmel, amikor kirándulunk mindig szerepel van múzeumi program. Ez már kiskorom óta így van, érdekelnek a festmények, de főleg a sport.”

A válaszok összecsengenek a múzeumi szakemberek tapasztalataival, miszerint ennél a korosztálynál nagy hangsúlyt kap az egyéni érdeklődés és a kiscsoportos beszélgetések. A középiskolások szívesebben vesznek részt olyan programokban, melyeket nem osztályközösségben, hanem önállóan választanak, esetükben rendkívül meghatározó lehet a pedagógus – múzeum-pedagógus személyisége, a kortárs csoportok befolyása (Takács, 2010).

15-27. kép. MATE Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium végzős tanulóival megvalósított kollégiumi foglalkozás képekben.

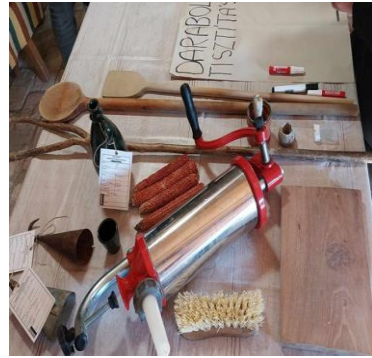

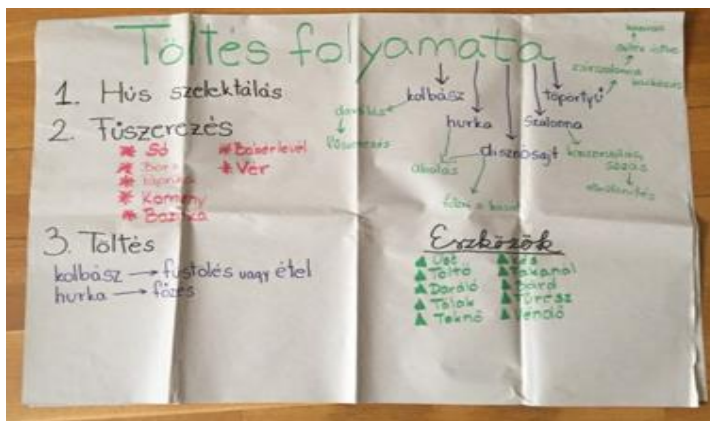
Múzeumpedagógiai foglalkozás a Skanzenben

A kollégiumi előkészítő foglalkozást követte a múzeumpedagógiai program a Szennai Skanzenben. Ennek fókuszába a disznóvágás került. A foglalkozás során interaktív beszélgetések, tárlatvezetés és csoportmunka során a diákok megismerkedtek a témához kapcsolódó archaikus helyszínekkel, eszközökkel. A foglalkozás a múzeumpedagógus és a pedagógus közös munkájának eredménye. Az ismeretátadás folyamatát rövid helyszíni szintetizálás, reflexiók zárták.

**28-48. kép. MATE Móricz Zsigmond Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és
Kollégium végzős tanulóival megvalósított kollégiumi foglalkozás képekben.**

Összegző program a kollégiumban

Végül a közös munkát egy kollégiumi összegzés, egy jelképes disznótor zárta, ahol az otthonról hozott disznótoros kostolása közben szintetizáltuk az elsajátított ismereteket.

49-50. kép. A jelképes kollégiumi disznótoros.

A foglalkozások után fókuszcsoportban beszéltük meg a reflexiókat, a program tanulságait. A diákok válaszai között a következőket találjuk:

- *„Jó nap volt. Érdekes volt látni, hogy a régi időkben mennyire másképp dolgozták fel a disznókat. Jeles napnak számított és kiemelt esemény volt a családok számára a disznóvágás.”*
- *„Nekem legjobban a skanzeni bemutató tetszett, különösen, amikor, megmutatták a régi konyhát és a disznóvágás hagyományos eszközeit. Elképzelni sem tudtam volna, hogyan nézett ki régen egy füstös konyha.”*
- *„A csoportmunkák alatt éreztem magam a legjobban. Élveztem a feladatokat, amikor összeállítottuk a saját kis bemutatónkat. A régi disznóvágásnál minden kézzel történt, és sokkal több időt vett igénybe.”*
- *„A legfontosabb üzenet számomra az volt, hogy fontos a hagyományok megőrzése. Ma már sok mindent gépek végeznek, de régen a közösségi munka és a baráti, családi összefogás teljesen más volt, mint ma.”*
- *„A disznóvágás nemcsak élelmiszer feldolgozásról szólt, hanem egy fontos közösségi esemény volt, ami összekötötte az embereket. Ma ez családonként teljesen zártkörű”.*
- *„Nálunk a disznóvágás sokkal gyorsabb, a modern technológiával, de régebben sokkal közösségibb volt, hiszen a családok együtt dolgoztak. Ilyen nyársdugások meg kántálások sincsenek”.*
- *„A hideg ellenére jól éreztem magam. Azt hittem, a disznóvágás egy egyszerű folyamat, de ma megtanultam, hogy sok odafigyelést és fizikai munkát igényel. Nem hiányoltam semmit, gyorsan elment az idő, Tanár úr jól megszervezte.”*
- *„Számomra a legfontosabb tanulság az volt, hogy a régi időkben semmit nem pazaroltak el. Minden részét felhasználták az állatnak, ez látta el a családokat egész évre”.*

A foglalkozás előkészítése során különösen figyeltem arra, hogy az interaktív, élményalapú elemeket beépítsem és alkalmazzam. A tér és a megfelelő eszközök alkalmazására, a csoportmunkákhoz a szükséges anyagok biztosítására is nagy hangsúlyt fektettem, hogy a foglalkozás gördülékenyen és rugalmasan valósuljon meg.

A foglalkozás levezetése összességében úgy érzem, jól sikerült. A kitűzött célokat megvalósítottuk. A tanulók aktívak, lelkesek, érdeklődőek voltak, sokat kérdeztek és megosztották saját tapasztalataikat is. A gyakorlati részeknél pozitív visszajelzéseket kaptam, ahol az eszközöket közelebből is megnézhatték, ki is próbálhatták.

A tanulók rendkívül élvezték a programot, jól érezték magukat, a jó hangulat és játékoság is jellemezte a napot.

A legtöbb időráfordítás az előkészületekre és a szervezésre ment el. A kollégiumi résznél nem ütköztem annyi „időzavarba”, mint a Skanzen esetében. Figyelnem kellett, hogy az előzetesen kiadott instrukciók és a csoportmunkákra kiadott időkereteket ne lépjük túl. Mivel a tanulóknak vissza kellett érniük a 6. órára.

Meg kellett állapítanom, hogy ez a foglalkozás nem fér bele a tervezett 120 percbe. Több időt szükséges biztosítani, fordítani a csoportmunkákra, a témák kidolgozására, azok bemutatására. Ennek ellenére nem maradt ki egyik rész sem a forgatókönyvből, amit elképzeltem az megvalósult.

Összegzés

Kutatásom fő célja a pedagógusok által használt élményalapú tanítási-tanulási módszerek és a múzeumpedagógiai oktatási folyamatba építhetőségének vizsgálata.

Kutatási kérdéseim a következők voltak: Milyen gyakran alkalmaznak a pedagógusok óráikon élményalapú tanítási módszereket, melyek ezek? Milyen gyakorisággal és mely tantárgyak keretében viszik a pedagógusok a csoportjaikat múzeumokba. Hogyan segítheti az iskolai tanulást a múzeumpedagógia?

Szakirodalmi áttekintés keretében foglalkoztam az élményalapú tanulás, a múzeumpedagógia fogalmi meghatározásával, a múzeumi tanulás sajátosságaival, hatékonyságának eredményeivel. A kutatómunkám során kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat, terepmunkát végeztem. Kérdőíves felmérés során vizsgáltam a pedagógusok körében alkalmazott és népszerű élményalapú tanítási-tanulási módszereket, a múzeumpedagógiával kapcsolatos attitűdjeiket. Terepmunka során a Szennai Skanzenben megismertem a múzeumi tanulás iskolai oktatást támogató lehetőségeit, saját tervezésű múzeumpedagógiai foglalkozás keretében a gyakorlatban is kipróbáltam a múzeumpedagógia, a múzeumi környezet beépíthetőségét az oktatási folyamatba. A foglalkozáson résztvevő diákok múzeumi attitűdjeit, a foglalkozás utáni reflexióit fókuszcsoportos beszélgetések során gyűjtöttem össze.

A kérdőíves vizsgáltában résztvevő pedagógusok többsége (kb. 66%) közepes vagy annál magasabb gyakorisággal alkalmazza az élményalapú tanulási módszereket. Különösen figyelemre méltó, hogy a válaszadók közel egyötöde (18,2%) mindig vagy szinte mindig alkalmazza az élményalapú tanulást, ami a módszer/ek iránti erős elkötelezettséget mutat. Azok, akik ritkán vagy soha nem használják ezt a megközelítést, kisebbségben vannak. A válaszadók túlnyomó többsége úgy véli, hogy az élményalapú módszerek hatékonyabbak a hagyományos tanítási módszerekhez képest. Többségük, 76,1%-a, kb. 67 fő, ismeri a múzeumpedagógia fogalmát. 81 fő úgy gondolja, hogy a múzeumpedagógiai foglalkozások legalább ugyanolyan hatékonyak vagy hatékonyabbak, mint a hagyományos tanítási módszerek. A válaszadók többsége, 58%, 51 fő, már vitt csoportot múzeumpedagógiai foglalkozásokra, évi-félévi gyakorisággal.

A Szennai Skanzenben tervezett-szervezett múzeumpedagógiai foglalkozás kapcsán vizsgáltam a múzeumpedagógia beépíthetőségét a tanítási-tanulási folyamatba egy középiskolás csoport esetében. Az általam tervezett és lebonyolított foglalkozás sikeres, a múzeumi

ismeretátadás folyamata eredményes volt. A kitűzött célokat megvalósítottam. A tanulók a teljes program során aktívak, lelkesek, érdeklődőek voltak, visszajelzéseik pozitívak voltak.

Irodalomjegyzék

1. Bárd, E. (2015). *Múzeum – az élményszerű tanulás helyszíne. A múzeumpedagógia jelene és lehetőségei*. Doktori disszertáció. ELTE PPK Neveléstudományi Doktori Iskola, Pedagógia Történeti Program.
2. Boronkai, D. (2022). Játékalapú tanulás és anyanyelvi nevelés az alsófokú pedagógusképzésben. *Anyanyelv-pedagógia*, 15(3).
3. Budapest.
4. Csajka, E., & Józsa-Papp, Éva. (2021). Kis iskolák élményalapú oktatási-nevelési módszerei, lehetőségei. *Pedagógusképzés*, 20(4), 61–74.
<https://doi.org/10.37205/TEL-hun.2021.4.03>
5. Csíkszentmihályi, M. (2013). *Az öröm művészete. Flow a mindennapokban*. Libri Könyvkiadó, Budapest.
6. Dominek, D. L. (2018). Az élménycentrikus-, és az információ-centrikus tárlatvezetés megítélése és lehetősége két hazai múzeumban. Doktori Disszertáció. Pécsi Tudományegyetem „Oktatás és Társadalom” Neveléstudományi Doktori Iskola.
7. Eck, J. (2020). *Dráma- és színházismeret az oktatásban*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem,
8. Falus, I., & Szűcs, I. (2021). *Didaktika*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
9. Fogelné Pálos, A., & Schlichter-Takács, A. (2023). A múzeumpedagógia beépülése a Szennai Fekete László Általános Iskola gyakorlatába. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 11(2–3), 131–177. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2023.2-3.131.177>
10. Habók, A. (2024). *Oktatási módszerek alkalmazása a tanításban*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
11. Hawkey, Roy (2004). Learning with digital technologies in museums, science centres and galleries 9. Nesta Futurelab. Bristol.
12. Hooper-Greenhill, E. (2007): *Museums and Education: Purpose, Pedagogy, Performance*. Routledge, London. 4-6.
13. Kóczyáné Dr. Szentpéteri, E. (2002). Múzeumok, közművelődés és múzeumpedagógia. In Kovács, J. (szerk.), *Múzeumok a „köz művelődéséért”*. Nemzetközi Múzeumpedagógiai Konferencia, Budapest, 1999. október 25-27. (pp. 12-27). Pulszky Társaság-Magyar Múzeumi Egyesület, Budapest.

14. Kocsis, M., Koltai, Zs., & Reisz, T. (2019). *Pedagógusok múzeumhasználata. Múzeumpedagógiai tapasztalatok és igények a hazai pedagógusok körében*. Szabadtéri Néprajzi Múzeum
15. Lacoe, J., Painter, G. D., & Williams, D. (2020). *Museums as Classrooms: The Academic and Behavioral Impacts of "School in the Park"*. *AERA Open*, 6(3).
<https://doi.org/10.1177/2332858420940309>
16. Mészáros, T., & Vass, V. (2023). Az élménypedagógia jelentősége és lehetőségei az oktatásban. *Katedra: A szlovákiai magyar pedagógusok és szülők lapja (Dunajská Streda)*, 30(7), 8-11.
17. Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ, Szentendre. <https://mokk.skanzen.hu/ad-min/data/file/20210128/pedagogusok-muzeumhasznalata.pdf>
18. Nárai, M. (2021). Vélemények és attitűdök az élményalapú, tapasztalati tanulást segítő nemformális oktatási módszerekkel kapcsolatban. In: Gróz, A., Kövecsesné, Gósi V., & Várszeginé, Gáncs, E. (szerk.), *Gyermek-Kultúra-Nevelés* (pp. 17-28). Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar, Győr.
19. Németh, Cs. (2009). Múzeum és iskola változó kapcsolatáról. In Vásárhelyi, T., & Kárpáti, A. (szerk.), *A múzeumi tanulás kézikönyve*. Továbbképző tanfolyami jegyzet (pp. 197–200). Magyar Természettudományi Múzeum, ELTE TTK Multimédiapedagógiai és Információtechnológiai Központ.
20. Pál, F. (2021). Óvodások múzeumi tanulása – Kirándulni volna jó! Játék és tanulás a múzeumok világában. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9(1), 57–86.
<https://doi.org/10.31074/gyntf.2021.1.57.86>
21. Pavlović, D. (2021). Digital tools In museum Learning – A literature review from 2000 to 2020. *Facta Universitatis, Series: Teaching, Learning and Teacher Education* 5(2): 167-178. <https://doi.org/10.22190/FUTLTE211104013P>
22. Schlichter-Takács, A., & Csimáné Pozsegovics, B. (2023). Múzeumi tanulási lehetőségek digitális technológiákkal – nyelvi múzeumok példáival. *Magyar Nyelvőr*, 147(5 különszám), 738-754.
23. Szűts, Z. (2021). (Táv)oktatás a koronavírus idején. *Korunk*, III(2), 9-16.
24. Takács, A. (2010). Animáció – múzeumpedagógiai ismeretek. Kaposvár: Együd Árpád Művelődési Központ és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény.

25. Takács, A. (2013). A művészeti nevelés jó gyakorlatai hazai múzeumokban-Múzeum-pedagógia, a pedagógusok nélkülözhetetlen eszköztára. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 1(2), 48-56. <https://doi.org/10.31074/gyntf.2013.2.48.56>
26. Tóth-Mózer, Sz., & Misley, H. (2019). *Digitális eszközök integrálása az oktatásba*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
27. Tölgyessy, Zs. (2018). *A drámapedagógia elmélete és gyakorlata*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
28. Walter, I., & Takács, A. (2011a). Emocionális nevelés informális utakon – általános iskolások a múzeumban. In: Hajdicsné Varga, K. (szerk.), *Nevelés és társadalom: hagyomány és megújulás. Képzés és Gyakorlat Konferenciák V.* (pp. 291–299). Kaposvári Egyetem Pedagógiai Kar.

Mellékletek

1. sz. melléklet: Hallgatói nyilatkozat

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve:	Simon Gábor József
A hallgató Neptun kódja:	EW4IIG
A dolgozat címe:	Élményalapú tanulási módszerek A múzeumpedagógia bevonása az iskolai tanulási folyamatokba
A megjelenés éve:	2024.
A konzulens intézetének neve:	Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvári Campus
A konzulens tanszékének a neve:	Neveléstudományi Intézet Szakdidaktikai tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

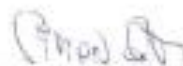
A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelte után nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: Kaposvár 2024. év nov. hó 05. nap

Hallgató aláírása

2. sz. melléklet: Oktatói nyilatkozat

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

Simon Gábor József hallgató, Neptun azonosítója: EW4HIG

konzulenseként, nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: KAPORNAK 2024 év NOV. hó 05. nap

belső konzulens